

UBND HUYỆN VŨ THƯ
PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

ĐỀ CHÍNH THỨC

Câu 1 (6 điểm)

ĐỀ KHẢO SÁT CHỌN HỌC SINH GIỎI CẤP HUYỆN
Năm học: 2021 - 2022
Môn: Ngữ văn 8
Thời gian làm bài: 120 phút

LỜI CHÀO ĐI TRƯỚC

*Đi đến nơi nào
Lời chào đi trước
Lời chào dẫn bước
Chẳng sợ lạc nhà.*

*Lời chào kết bạn
Con đường bớt xa
Lời chào là hoa
Nở từ lòng tốt...*

(Nguyễn Hoàng Sơn, *Thơ thiếu nhi chọn lọc*, NXB Văn học, 2017)

Từ đoạn thơ trên, em hãy viết một bài nghị luận (khoảng 400 chữ) bày tỏ suy nghĩ của em về ý nghĩa của lời chào trong cuộc sống.

Câu 2 (14 điểm)

Bàn về thơ, có ý kiến cho rằng: *Thơ ca là tiếng lòng của người nghệ sĩ.*

Hãy làm sáng tỏ tiếng lòng mà nhà thơ Tế Hanh gửi gắm qua bài thơ "Quê hương".

6

HD CHẤM KHẢO SÁT HỌC SINH GIỎI CẤP HUYỆN
Môn: Văn – Lớp 8; Năm học 2021 – 2022

A. Hướng dẫn chung:

- Người chấm cần nắm bắt được nội dung trình bày trong bài làm của học sinh để đánh giá cân nhắc từng trường hợp. Tránh đếm ý cho điểm.
- Nên sử dụng nhiều mức điểm một cách hợp lý. Không yêu cầu quá cao với mức điểm 19; 20. Đặc biệt khuyến khích những bài viết có cảm xúc và sáng tạo.
- Nếu học sinh làm bài theo cách riêng nhưng vẫn đáp ứng được yêu cầu cơ bản, vẫn cho đủ điểm như hướng dẫn qui định.
- Sau khi cộng điểm toàn bài làm tròn đến 0,25.

B. Hướng dẫn cụ thể:

Câu I (6,0 điểm)

I. Yêu cầu về kĩ năng: Học sinh cần:

- Nắm vững phương pháp làm bài nghị luận xã hội về một vấn đề đặt ra từ một tác phẩm văn học.
- Bố cục và hệ thống ý sáng rõ.
- Biết vận dụng nhiều thao tác nghị luận: giải thích, chứng minh, bình luận...
- Hành văn trôi chảy, lập luận chặt chẽ, dẫn chứng thuyết phục.
- Không mắc lỗi chính tả, diễn đạt.

II. Yêu cầu về kiến thức:

Bài làm cần đạt được một số nội dung sau:

I. Cảm nhận về nội dung đoạn thơ: Hai khổ thơ đã cho thấy ý nghĩa quan trọng của lời chào: có lời chào dẫn bước ta không sợ lạc nhà; lời chào là nhịp cầu kết nối tình bạn, tình thân; lời chào làm nên nét đẹp nhân cách con người...

2. Bàn luận về ý nghĩa của lời chào trong cuộc sống.

a. Giải thích khái niệm và nêu biểu hiện:

- Lời chào là hành động dùng lời nói để chào hỏi nhau khi gặp gỡ, biểu thị thái độ trân trọng, thân thiết của mình với người khác. Lời chào phải là câu nói có đủ chủ ngữ, vị ngữ và chữ "chào" cần được thể hiện trang trọng. Trong giao tiếp, lời chào thường đi với "hỏi" (chào hỏi) và được dùng như hình thức mở đầu cuộc trò chuyện.

- Lời chào được sử dụng rộng rãi trong các mối quan hệ từ gia đình đến nhà trường và ngoài xã hội. Người nói cần căn cứ vào đối tượng giao tiếp để lựa chọn từ ngữ chào hỏi cho phù hợp.

b. Khẳng định ý nghĩa của lời chào trong cuộc sống:

- Lời chào góp phần xây dựng mối quan hệ tốt đẹp giữa người với người. Giúp những người xa lạ trở nên thân quen; giúp tình thân càng thêm gắn bó...

- Lời chào thể hiện phẩm chất đạo đức tốt đẹp của con người: sự lễ phép, lịch sự, thái độ trân trọng của bạn thân với người khác...

- Lời chào còn góp phần giữ gìn và phát huy truyền thống đạo lý tốt đẹp của dân tộc (*Lời chào cao hơn mâm cỗ*)

- Người có thói quen chào hỏi luôn được mọi người quý mến, tôn trọng...
- Nếu không có thói quen chào hỏi sẽ bị xem là kém lịch sự trong giao tiếp, bị mọi người xa lánh...

c. Bàn luận mở rộng:

- Chào hỏi phải đúng lúc, đúng chỗ, tình cảm phải chân thành.
- Tránh lạm dụng tiếng nước ngoài khi chào hỏi, đặc biệt với những người lớn tuổi.
- Phê phán tình trạng học sinh lười chào hỏi kể cả với ông bà, cha mẹ, thầy cô.

d. Rút ra bài học:

- Nhận thức lời chào là thước đo phẩm giá, nhân cách con người.
- Cần rèn luyện thói quen chào hỏi lễ phép, đúng mực.

III. Cách cho điểm:

- **Điểm 5-6:** Đảm bảo đủ các yêu cầu; dùng phương pháp; nghị luận có sức thuyết phục; văn viết trôi chảy, có cảm xúc.
- **Điểm 3-4:** Đáp ứng được những yêu cầu cơ bản của phần bàn luận; có thể còn mắc một vài lỗi nhỏ.
- **Điểm 1-2:** Chưa hiểu đúng vấn đề, nội dung sơ sài, còn lúng túng về phương pháp.

Câu 2 (14,0 điểm)

I. Yêu cầu về kỹ năng:

- Biết làm bài nghị luận về một bài thơ; thể hiện được cảm thụ tinh tế, sâu sắc.
- Làm rõ được tiếng lòng mà nhà thơ Tế Hanh gửi gắm qua bài thơ "Quê hương": đó là tình yêu quê hương tha thiết.
- Bài làm có bố cục rõ ràng, lập luận chặt chẽ, diễn đạt lưu loát, có cảm xúc.

II. Yêu cầu về kiến thức:

Học sinh có thể triển khai theo nhiều cách khác nhau. Tuy nhiên bài làm cần đạt được các ý sau:

1. Giải thích ý kiến:

- Thơ là hình thức sáng tác nghệ thuật lấy ngôn từ làm chất liệu để diễn tả những cung bậc cảm xúc dâng trào trong tâm hồn nhà thơ.
- Nói "*Thơ ca là tiếng lòng*" chính là sự khẳng định thơ ca ra đời khi tâm

⇒ Thơ được tạo ra từ thực tiễn cuộc sống và cảm xúc đạt dào của thi nhân. Cũng thông qua thơ mà người nghệ sĩ gửi gắm được những tình cảm sâu sắc của mình.

- Bài thơ "Quê hương" là nỗi nhớ da diết đậm sâu của người con xa quê, mang nặng tình yêu quê hương tha thiết của tác giả. Đó cũng chính là tiếng lòng mà nhà thơ Tế Hanh gửi gắm.

2. Làm rõ "tiếng lòng" của nhà thơ Tế Hanh qua bài "Quê hương"

* **Yêu cầu chung:** Trên cơ sở những hiểu biết về bài thơ "Quê hương", học sinh có những cảm xúc, suy nghĩ khác nhau nhưng phải đảm bảo hiểu đúng đắn, cảm nhận sâu sắc về ý nghĩa nội dung và giá trị nghệ thuật đặc sắc của bài thơ. Qua đó chỉ ra được "tiếng lòng" của nhà thơ Tế Hanh là tình yêu, nỗi nhớ quê hương tha thiết. Đồng thời cũng thấy được sự hấp dẫn mới mẻ từ một đề tài không hề mới.

* **Yêu cầu cụ thể:** Bài làm cần đảm bảo các ý sau:

a. Giới thiệu về tác giả và hoàn cảnh ra đời bài thơ

B. Làm rõ tình yêu, nỗi nhớ quê hương tha thiết của tác giả

* Tình yêu quê hương đất nước là nguồn mạch không bao giờ vơi cạn với các thi nhân từ xưa đến nay. Trong Thơ mới, tình yêu quê hương luôn chiếm một khoảng rộng trong trái tim của các thi nhân.

* Biểu hiện tình yêu quê hương của Tế Hanh:

- Niềm tự hào qua cách giới thiệu độc đáo về quê hương...

- Nỗi nhớ da diết qua dòng hồi tưởng về cảnh sinh hoạt, lao động của người dân làng chài (Phân tích, chứng minh qua cảnh đoàn thuyền ra khơi đánh cá và lúc trở về)

- Trực tiếp bộc lộ nỗi nhớ quê khi xa cách: nỗi nhớ sâu sắc, da diết trở thành niềm tưởng nhớ đau đáu khôn nguôi về những điều vừa bình dị, vừa mang nét đặc trưng nhất của quê nhà: màu nước, vị biển, con thuyền...

- Tiếng lòng của nhà thơ còn là ước mong, khát vọng được trở về quê hương, khát vọng về đất nước độc lập, Nam Bắc sum họp một nhà...

* **Đánh giá khái quát:**

- Tiếng lòng của nhà thơ Tế Hanh được bộc lộ qua tình yêu, nỗi nhớ, sự trân trọng quê hương từ những điều bình dị nhất ⇒ Quê hương có một vị trí trang trọng, thiêng liêng trong trái tim của những người con xa xứ.

- Tuy viết về một đề tài không mới nhưng bài thơ đã tạo nên nhiều điều hấp dẫn, mới mẻ từ chính tiếng lòng tha thiết của nhà thơ. Vì thế bài thơ có sức lay động mạnh mẽ tới độc giả, nó đánh thức trong trái tim mỗi người tình yêu, nỗi nhớ quê hương đặc biệt khi xa cách.

c. Chỉ ra những đặc sắc về nghệ thuật:

xúc

- Sử dụng thể thơ 8 chữ quen thuộc của Thơ mới phù hợp để biểu đạt cảm xúc
- Hình ảnh thơ đẹp, giản dị mà gợi cảm.
- Tình cảm bộc lộ chân thành, tự nhiên mà sâu sắc.
- Các biện pháp tu từ: so sánh, nhân hóa... mang lại giá trị biểu cảm cao.

III. Cách cho điểm:

- Điểm 12-14: Đáp ứng đầy đủ các yêu cầu; nắm vững phương pháp; biết cách làm bài; văn viết có cảm xúc; thể hiện được sự cảm thụ riêng, tinh tế và sâu sắc.
 - Điểm 9-11: Đảm bảo được các yêu cầu cơ bản; đúng phương pháp; biết cách làm bài; không mắc sai sót lớn về kiến thức và diễn đạt.
 - Điểm 6-8: Hiểu đề, các ý rành mạch nhưng nội dung còn sơ sài. Có thể còn mắc một vài lỗi nhỏ.
 - Điểm 3-5: Chưa thật hiểu đề, còn lúng túng về phương pháp.
 - Điểm 1-2: Không hiểu đề, viết lan man hoặc quá sơ sài.
- * Lưu ý: Người chấm cần phân biệt rõ bài làm biết xây dựng luận điểm, chứng minh luận điểm làm sáng tỏ vấn đề (dù phân tích chưa sâu) với bài phân tích tác phẩm thông thường. Nếu chỉ phân tích bài thơ một cách thông thường thì chưa có kĩ năng nghị luận. Với những bài này dù đủ ý vẫn chỉ cho tối đa ở thang điểm từ 6-8 điểm.
-